

I pėpėru žemė

Pajauskienė Joana (Skouds)

Bova šelts ė poikos rodou. Baba krapšties daržė, vuo vedo so bruolātio, pasėjimėi Sargi, lakstiev aplinkou. Siotuov kap pašielė, nekreipiev diemesė, ka ė kuoks vuoratinklis liuob ožsėkabintė ož nuosė. Paskiau veizau, ka atėn Kaziūnė pri babā. Kažkou anėdvė parokous, paklėguos, vuo vedo pasėklausīsiau. No, kas tau, baba kap vėsomet saka:

– Še kiuocieli ė bieketau grību i pušinali.

No, kou darīsi, rėk eitė, ka ėr nenuoruoms. Vuo grībū tėn nikuokiū nebova. Mosmėrės tik rauduonava. Prėėjės ka spiri tuokė i tou anus kramė ėš zlastės, ta ėr nolėk kor biosos prėsakė. Tėp vedo toukart ė parejuov toštuioms.

– Kaziūnė, a to atmini, kumet bova tas jouds saulės ožtemėms? – klaus baba.

– Aš tā poikiausė atmėno! – skobėnaus ėsėkėštė i anėdvėms ruokunda.

– Ėk, ėk, to, špingalietė! To juk berža galūnie toukart teblingavās! Marš i truoba bolviu kaištė! Parės muotina ėš kolkuoza, vėsė jiestė nuories, – sokamandava baba. Ana ėr krietnė keista: kartās ka pasaka, kap so klompės par asla – karkšt-kabarkšt. Nier ėe nikuokiū beržū, nei aš kor lėpau... Kažėn kou pasaka, pamalou, vuo jego vedo kou nuors patauzėjau, tujaus pat vedom pasiūluo par zūbas.

Kaišau vedo tas bolvės, džiaugavuos, ka Kaziūnė nepaskaržėjė vedoms, ka anuos vuožka paleiduo. Baba būtom sakiusi: „No, balamūtā, kou ta vuožka jodom ožkliova? Musintās senė par staibius esatau gavosio!“ Bet vedo tuos vuožkuos tīčiuoms negainiuojuov, tik kad par greitā bieguov, tā ana parsėgonda, ėštraukė mėitali ėš žemės ėr parliekė nomėi.

Kumet baba parėjė i truoba, vedo sotūpiev sava vėituos. Mūsa koknė bova dėdėlė. Pri longa stuoviejė stals, vuo aplinkou – soulā. Tėn vedo ėr liuobav kiaurā kiršintėis. Vuo babas valdas jau ėjė aplink koknalė – kor viedrā, bliūdā ė katėlātė. Par asla ėjė kap ė kuoki fronta lėnėjė. Vedo nikumet neluobau noleistė akiū nu babas. Je ana kou sakīs, kartās ap-sėmesiau, ka neėšgėrduov. Bet baba šalėp koknalės bova pasėdiejusi sava ginkla – lazdelė. Ka tik ana pradies tėistė sava rons pri anuos, vedo muomėnt

liuobau ėšgėrstė anou sakont:

– Kuo siedatau kap mosė kondė? A nežėnuo-tau, kad kriuoak dounelė slinkiaus jiedama?

No va, viel prasėded! Dounas kartās trūkst, bet ka ana kriuoaktom, nebuvuov girdiejė. Vuo ėr ėš kor ašaras biegs, je ana akiū netor?

– Gerā, gerā, tujaus atnešiau vėrbū ė ondėns, – ė pašmurkšt abodo ėš truobuos, daugiau nieka ne-sakīdamė.

– No, kramaušė, dėlkuo tėik prėlaistiet asla? Vuo dėkuo tus vėrbus tėp padriebė, tuoki jaugala padarė? Kāp aš dabar korstīsio ognė? Vuo jiestė juk abodo nuorėtau! – bomboliava baba. Kiaurā kažėn dėlkuo sosėraukusi kap devīnės pernīčės. Kāp anuos kumet nuors rėktom ėšklausėnietė, kumet mūsa tievali par-veš nu tū baltūju meškū. Ka ons tėn ėr ėšvežts, vedo bovuov senė nosėklausėi, bet kumet anou parveš, ni-kumet nieks nepasakuojė.

Ka pamėslėji, keik vedo so bruolātio liuobau prė-sėzbėtkietė, ė kėik tā babā reikiejė turietė nesvietėškas kontribėns! Juk tujaus pu kara vėsor bova baisė sunkos čiesos. Aplinkou bova ėr vėsuokiausiu granatu, kolku palėkta, ė paraka liuobam rastė. Vaikiokā tuokiuos amunicėjės liuob nešiuosės kėšenies. Ė vedo vėina karta, berailėniedamė pu šėlus, atraduov tuokiū kol-kieliu. Parokavuo, ka rėktom so anuoms kou nuors ciekaunesnė padarītė. Pajiemiev ėr sokėšuov anas tėisė i koknalės pelėnus. Neragintė prėnešiev ė vėrbū, ė vondėns, vuo paskiau ė trėnavies aple stalali. Vuo baba, kap tīčiuoms, neparėt. Kažkor pagriuovalės valkiuojės, krūpštiniujės, musintās rūgštīnės a kuokės vaistažuolės ronkiuo i kvartūga skreita.

Ka ana parėjė i truoba, vedom baisė nespakainė pasėdarė. Siedau tīkė pri longa. Baba žioborė ne-deg, žibala taupa, čiunčėlevuojės aplinkou kokna-lė, vondėni pėl i katėlāti, paskiau tā dongtalė ėiškuos, tā sierčioku, dā kažėn kuo pu pelėnus pradiejė krapš-tėnietėis! Jė anus būtom siemusi i viedrali, būtom bovė kėtėp. Bet baba jiemė ė padegė vėrbus. Vuo vedo, ausis soskliaudėi, dvuokoujau. Ale ont veina karta ka spruogs so garso – lėipsna tik plūst par rin-kius! Vuo vedoms nabagė babolėlė par tou ėšgousti vuos neėšvėrta ėš kuota. Ėr vedo pačiodo baisiausė parsėgonduo, pėrstus i bornas sosėkėšuov. Babūnė vės dar krietnė štīvi atsėtuokiejusi vedom so sosok-to lėnėnio abrūso par kopras ožveliejė tėp skaudė, ka ašaras pradiejė tvėnktėis, bet vedo nie cipt! Jau-tievuos kap katėnā i pelėnus prėšėkėi. Po tuo spruo-gėma nebatsemėniev nie tuo, ka kėta karta nosėkal-

tė liubau poltė kavuotėis koknie po soulalės.

– Ropūžiuokā, a ropūžiuokā! Pūslagalvė! A truobalė somėslėjuotau nodegintė? Ka jodom nagā notropietom pri tuokiū dāktū graibontėis! Jego ər tuoliau būsėtau tuokėi ba pruota zbrainė – ėsmausėtau i pėpėru žemė! Ėsėkalk i kramė to, dėdiesis! Tujaus pajimkėtau ės premėniuos viedrali ər maukėtau abodo prėkabintė muolė ės doubalės. Vuo paskiau gausėtau so nagās ožglėncevutė vėsus koknalės spruogius. Ka koknalė būtom mitrė sotašita! Vuo jego ne – siediesėtau abodo nejjedė šaltuo truobuo!

Ka vedo apsėvelkuov sermiegelės, veizo, baba kriuo! Šluostuos ašaras so koskelė, petelė vėrp... Sostingau kap mėitalis. Kažkas tuoks nesoprontams soportėna muni vėsa: kap ė sarmata, kap ė gailėstis. Gerklies galė atsėrada komštis, negalio ėsšpaustė nie garsa! Vuo nuoriejuos poltė, apsėkabintė babā kuojės, bočioutė ronkelė, maldautė „baba, duovėnuok“. Nedrīsau, baisė kalts jotaus. Pastuoviejau kap avėns spronda nunarėnės, pajiemiau bruoli ož ronkas, ər ėsėjuov tuo muolė parneštė. Einau so tou viedralio, vuo aš vuožuoj, kāp če ır – tievalis ėsmuovė pri baltūju meškū ė nebrgrīžt, vuo kažėn kor ır ta pėpėru žemė, juk ər vedo ės tėnās galiau nebsogrīžtė.

Už tou spruogėma atsėjiemiev pīluos ər nu mamas. Jau ontra dėina brėgadierios ėvarė baimės – atjuojė, strielba ont petėis pasėkabėnės. Vedom leipė arkli prėveizietė, vuo pats noėjė i truoba. Kas dabarčious bus? Nogėrduov, ka tas brėgadierios vara mūsa mama darboutėis pri kolamuosės. Vuo ta spuorėjės, aiškėn, ka anā ne kolkuoza darbā rūp, ka tor pasėrūpintė, ka patiuos vākā nebūtom basė ė plėkė.

– No, kāp sau nuori! Je ganīklas karvė negausi, galiesi sava žalōjė ont stuoga prėsėrėšusi ganītė! – šūkaliuo brėgadierios. Vuo vedo nesoprontau, kou ons pliorp, juk nikumet nebuvoov matė karvės, prėrėštuos ont stuoga. Va, jego galiėtoviaiv tou anuo nespakainiūji arkli ožkeltė ont stuoga, va toukart tā būtom!

Ėr vėina karta pasėtaikė baisiausė gera dėina! Vedo ės mėigū prėžadėna baisiuonėšks kiaulės žvėigėms. Ož karta soprātuov, kou tas znuočėj – bus šviežinas!

Kol vedo šėltiau apsėbobotavuov, baba pakėša šiuo bei tuo ožlestė ė leipė prėneštė kuo daugiau šakaliū ė ondėns. Šakalius neštė ır vėinė joukā. Pagruobi kliebi, atneši pri koknės, plumpt ont žemės ė viel biegi. Prėnešiev vedo ė vondėns, ė šakaliū neokatejėmė. Dabarčiuo truobas tėkrā bus šėltas – net ausis raitīsės. Da bėškilieli pašmėrėniejuov. Tou tarpo Kaziūnė so Pranio sonešė meselė. Mama vėsėms

Vėngalė Bonifaca portėgrapėjė

nomėi kuomandas davė. Paskiau dar ė anuos draugė atėjė. Veizam: atsėnešė botelkelė, paukšt ər padiejė anou ont stala. Vuo baba ont koknalės kažkou tik kep, tik čėrškėn, vėsė kleg, laiduos joukās. Kaziūnė gruobus ėsčistėjė. Mama so Pranio mėsa mal. Ė monėi doud malamuosės mašėnelės ronkėnelė pasoktė. Ėš kamaras parnešiau dėdiūji bliūda ė mama pradiejė minkītė kėlbasams skėrta somalta mėsa.

– Tik nepamažink droskas, mažilieli, ė neožmėršk pėpėru prėdietė, čėsnaku jau prėlopau ciela torielka, – muokėn babūnelė.

Neėlgā trokos jau ər pėrmuoji baronka pakašta-vuojėmou keliaun i katėlātie verdonti vondėni.

– Ok vei kėlbasā, mon galielis, tau vėsa, – dai nioun babūnelė ė kraun vedom pu sprindi tuo kėlbasā i torielkas. – Nejjieskėtau vėina, dounelės ontsėkouskėtau, – dar sokamandavuo.

No, ər kleguo vėsė skanė pajiedėi. Mamas draugė pri mėsuos nieka nebdėrba, tik lėižuvi plakė, vuo anā jau ontra gabala kėlbasā ėdiejė. Bet ė vedom ožteka.

– Kamė galiėtiuo gautė kuokė puopieriaus skiautė, rėk nobiegtė i būdelė? – klaus mamas draugė.

– Pečionguo ır tuo puopieriaus, jimk, – sāka babūnelė. Bet laikraštėniu skiautiu ta nejjiemė, pasėčiopa kažkou tuoki balta ər ėsbiega. Ka parėjė, pradiejė alduotė:

– Negi biosos apsieda, negalio tvertėis, kas tėn par žaltīs bova. Svėlst vėskas ligo so nuotrīniems būtiuo pabraukusi, dā baisiau! Gal kuokė čiderstva padėrbuot? – klaus mamas draugė, sėjuona pabraukusi ər oudėga raitīdama. Vuo mama, ka pradiė jouktėis sosėrėisdama:

– To musintās pasėjiemė tou puopierio, katra mē aš ės kruoma maltus pėpėrus bovau parsėnešusi. Pėpėrus sokratiau i mėsa, vuo puopierio, nieka nepamėslėjusi, i pečionga nosvėidiau...

Vėsė pradiejė jouktėis net apsėašaruodamė. Vuo vedo veizavuos ė čistā nieka nesoprontav. Būn, ka ne tik vākā, bet ər paaugosėjiėj zbėtku prėsėdėrb...